

ANLAM ÖZELLİKLERİNE GÖRE FİLLER

Fiiller; iş, oluş, hareket bildiren sözcüklerdir. Bir sözcüğün fiil olup olmadığını anlamak için o sözcüğe “-mak/-mek” eki getirilir. Bu eki alabilen sözcükler fiildir.

Örnek:

- ✓ Çok güzel oyunlar oynadık. (oynamak)
- ✓ Birkaç kez zile bastılar. (basmak)
- ✓ Saatlerdir sana gülüyoruz. (gülmek)

► Her fiilin bir anlam özelliği vardır. Bir fiilin anlam özelliğini belirlemek için fiilden etkilenen varlığa ve fiilin gerçekleşme biçimine bakılır.

Örnek:

- ✓ “Nil resmi iki kez değiştirmiş.”
- Bu cümlede eylemi (değiştirmek) gerçekleştiren kişi (Nil) eylemden etkilenmemiş ve farklı bir varlığı (resim) etkilemiştir.

Fiiller, anlam özelliklerine göre üç başlıkta incelenir.

İş (Kılış) Fiilleri

Gerçekleştirildiğinde farklı bir varlığın etkilendiği fiillere **iş (kılış) fiili** denir. Öznenin isteğiyle gerçekleşir ve gerçekleşmesi için bir nesneye ihtiyaç duyulur. İş (kılış) fiilleri, eyleme sorulan “neyi, kimi, nereyi” sorularına cevap verir.

Örnek:

- ✓ Gözlerindeki yaşları sildi. (Neyi sildi? Gözlerindeki yaşları)
- ✓ Yorgunluktan ayakları ağrıyor.

Sıra Sende 1

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde altı çizili fiil “Neyi?” sorusuna cevap vermez?

- A) Ayda yirmi gün bir çocuğa bakıyorum.
- B) Müdür Bey evrakların hepsini incelemiştir.
- C) İlkokul arkadaşlarımla şehri geziyoruz.
- D) Bitirdi bugün yapması gereken işleri.

Sıra Sende 2

Aşağıdakilerden hangisinde verilen fiillerin tamamı **iş (kılış) fiilidir**?

- A) koşmak - bakmak - dikmek
- B) kaçırmak - saymak - sararmak
- C) okumak - sürmek - yazmak
- D) duymak - uyumak - çizmek

Durum Fiilleri

- ▶ Eylemi yapanın içinde bulunduğu durumu anlatan fiillere **durum fiili** denir. Durum fiilleri, eyleme sorulan “neyi, kimi, ne” sorularına cevap veremez. Öznenin isteğiyle gerçekleşir ancak bir nesneye ihtiyaç duyulmaz.

Örnek:

- ✓ Sabaha kadar mışıl mışıl uyudu. (Neyi uyudu? Cevap yok.)
- ✓ Durup durup yeni arabama bakıyorum.

Oluş Fiilleri

- ▶ Kendiliğinden gerçekleşen fiillere **oluş fiili** denir. Oluş fiillerinde zaman unsuru vardır, eylemin gerçekleşmesi için belirli bir sürenin geçmesi gerekir.
- ▶ Oluş fiilleri “Neyi, kimi?” sorularına cevap veremez.

Örnek:

- ✓ Düşünce bacağı morarmış.
- ✓ Saçlarım ne güzel uzadı.

Uyarı

Aynı fiil bazı cümlelerde durum bazı cümlelerde iş fiili olabilir. Başka bir deyişle bazı fiiller bulundukları cümleye göre anlam özelliği kazanır.

Örnek:

- ✓ Bunca yolu senin için yürüdüm. (İş fiili)
- ✓ Saatlerdir yürüyoruz. (Durum fiili)

Sıra Sende 3

Kendiliğinden ve zamanla gerçekleşen fiillere “oluş fiili” denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde oluş fiili yoktur?

- A) Bahçemizdeki ağaçların hepsi yeşermiştir.
- B) Her teneffüste bankta yalnız başına oturur.
- C) Kedimiz Turunç artık çok yaşlanmıştır.
- D) Sabah serdiğim çamaşırlar çoktan kurudu.

Sıra Sende 4

Aşağıdakilerin hangisinde fiiller anlam özelliklerine göre doğru verilmiştir?

	İş	Durum	Oluş
A)	çürümek	soğumak	durmak
B)	izlemek	dokunmak	güzelleşmek
C)	göstermek	bekletmek	ısınmak
D)	kaybetmek	morarmak	yazmak

Etkinlik 1

Aşağıda fiil bulunan cümleleri “✓” sembolü ile, bulunmayanları “X” sembolü ile belirtiniz.

a. Hayallerin için bugün bir adım at.	e. Defterleri çantana koy.
b. Pozitif bir zihin başarının ilk adımıdır.	f. En güzel mevsim ilkbahardır.
c. Hayat, sen ne düşünüyorsan onu sana verir.	g. Deniz bugün ıslıl ıslıldı.
ç. Gerçek bir dostun varsa kimseye ihtiyacın yoktur.	ğ. Çocuklarımı parka götürürdüm.
d. Antarktika, güney yarım kürenin en güneyindedir.	h. Araba yolun ortasında duruverdi.

Etkinlik 2

Aşağıdaki cümlelerde bulunan fiillerin altlarını çizip uygun anlam özelliğini işaretleyiniz.

	Cümleler	İş	Oluş	Durum
a.	Aile albümündeki fotoğrafların çoğu sararmıştı.			
b.	Küçük bir bavulla otobüse bindi.			
c.	Tanıkları sabaha kadar sorgulamışlar.			
ç.	Bütün şehir uykudayken hava aydınlanıyordu.			
d.	Dolaptaki domatesler bir hafta içinde çürür.			

Etkinlik 3

Aşağıdaki metinde altı çizili fiilleri uygun kutucuklara yazınız.

Küçük çocuk okulun ilk günü istemeyerek okula gider. Öğleden sonra eve dönünce annesi onu kapıda karşılar ve okulun nasıl geçtiğini sorar. Çocuk bu soru karşısında kızarır:
— Okumayı öğrenemedim anne. Yarın tekrar gitmem gerekiyor.

İş-Kılış Anlamlı Fiiller	Durum Anlamlı Fiiller	Oluş Anlamlı Fiiller

1. İş-kılış fiillerinde yapılan işten etkilenen bir varlık bulunur. Örneğin "Annem çamaşırları yıkadı." cümlesinde annenin yaptığı işten etkilenen varlık "çamaşırlar"dır.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde iş-kılış fiili yoktur?

- A) Ön bahçedeki büyük kiraz ağacını budadık.
- B) Kardeşimin önerdiği gitar solosunu dinledim.
- C) Kütüphanede araştırma ödevimi bitirdim.
- D) Kasımın başlarında hava aniden soğudu.

2.

Öznenin iradesi dışında kendiliğinden gerçekleşen fiillere "oluş fiilleri" adı verilir. "Utanınca yanakları kızarıyor." cümlesindeki "kızarıyor" fiili oluş bildirmektedir.

Bu açıklamaya göre aşağıdakilerin hangisinde oluş bildiren bir fiil vardır?

- A) Vazonun parçalarını yapıştırıcı ile birleştirdi.
- B) Kardeşiyle dışarı çıkıp saatlerce kartopu oynadı.
- C) Oğlunun doğum günü için iki katlı pasta yaptı.
- D) Radyodaki türküyü duyanın gözleri yaşıyor.

3. Aşağıdaki dizelerin hangisinde iş-kılış fiili vardır?

- A) Uzun, ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
- B) Ormanların kâkülünü taradım
Bulutlardan gömlek diktim dağlara
- C) Soldu bahçenin kızıl gülleri
Ah perişan şimdi ömürleri
- D) Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sadık yârim kara topraktır

4. Öznenin kendi iradesiyle gerçekleşen ancak öznenin yaptığı işten etkilenen herhangi bir varlığın bulunmadığı fiillere "durum fiili" denir.

Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerde altı çizili fiillerden hangisi durum fiili değildir?

- A) Kuzey Amerika'nın yerlileri burada yaşıyormuş.
- B) Kahvenin tadı acılaşmış.
- C) Her sabah bir saat yüzüyor.
- D) Tarihî yapılar ilk günkü gibi duruyor.

5.

- I. Bu derenin suyu günden güne soğuyor.
- II. Bahçedeki asmanın yapraklarını topladık.
- III. Böcek ısırığı için kolumun bir kısmı kızarmıştı.

Numaralanmış cümlelerdeki altı çizili fiillerin anlam özelliği aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	İş-kılış	Oluş	Durum
B)	Oluş	Durum	İş-kılış
C)	Oluş	İş-kılış	Oluş
D)	Durum	Durum	İş-kılış

6. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili fiillerden hangisi anlam özelliği bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Otobüs duraktaki yolcuları almadan gitti.
- B) Yabancı ülkelerden turistler Urfa'ya geldi.
- C) Kitaplardan bazılarını kardeşi için ayırdı.
- D) Bu film gerçekten beklediğimize değdi.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem iş hem oluş fiili bulunmaktadır?

- A) Biberleri ipe dizip balkona astım, bir haftada hepsi kurudu.
- B) Sarmaşık gülleri top top açmış, bütün bahçe gül kokuyor.
- C) Kuş seslerini dinliyor; neredeyim, hangi zaman-dayım unutuyordum.
- D) Mektubu dikkatle açtı, yüksek sesle okuyacaktı belli ki.

8.

(I) Dağ horozu çoğunlukla 1500 metreden yüksekte bulunan yamaçlarda, çalılıklarda ve ormanların yakınında yaşar. (II) Sabahın erken saatlerinde ya da akşamüstü beslenir. (III) Ayı üzümü, orman gülü gibi çalılarla bazı ağaçların filizlerini, ardıç ve kuşburnu meyvelerini tüketir. (IV) Dağ horozunun yavruları 20-25 günde büyür.

Bu metindeki numaralanmış cümlelerden hangisinde altı çizili sözcük iş-kılış fiilidir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

9.

Dünyanın dört bir yanından gelen sporcular burada yüzüyor.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili fiilin anlam özelliği bu cümledekiyle özdeştir?

- A) Bu mutlu günü coşkuyla kutladık.
- B) Teyzesi bizim mahallede oturuyormuş.
- C) Komşumuzun çiçekleri sıcaktan solmuş.
- D) Toprak susuzluktan yer yer çatlamıştı.

10. Çimlere uzanmış yıldızları seyreliyordum. Birden fısıltıya benzer bir ses duydum. Sesin geldiği yöne baktım fakat çok karanlıktı, hiçbir şey göremedim.

Bu metindeki sözcüklerle ilgili,

- I. "Seyretmek" fiili, oluş fiilidir.
- II. "Duymak" fiili, iş-kılış fiilidir.
- III. "Bakmak" fiili, durum fiilidir.

yargılarından hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III

Fiil ÇEKİMİ

- Fiilin “-mak/-mek” eki getirilerek söylenen biçimine **mastar** denir.

Örnek:

✓ koşmak, anlamak, tutmak...

- Fiiller; mastar biçimindeyken iş, oluş ve hareket anlamı taşırsa da zaman ve kişi anlamı taşımaz. Bir fiilin zaman ve kişi anlamı taşıması için kip ve kişi eki alması gerekir.
- Bir fiilin kip ve kişi eki almış hâline **çekimli fiil** denir. Bir fiil çekimlenirken fiile önce kip eki sonra kişi eki eklenir. Aynı fiil, farklı kip ve kişi eki olarak çekimlenebilir.

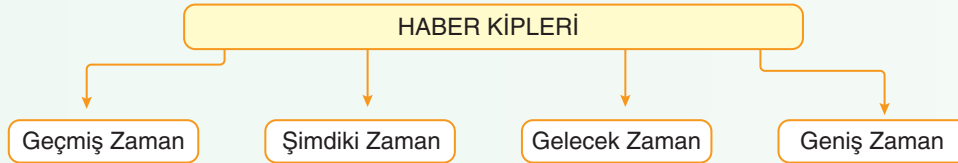
Örnek:

Fiil Kipleri

- Bir fiilin zaman ve dileğe göre aldığı şekle **kip** denir. Fiil kipleri, haber kipleri ve dilek kipleri olmak üzere ikiye ayrılır.

Haber Kipleri

Geçmiş Zaman

- Eylem, geçmişte yapılmışsa bu kip kullanılır. Bu kip, iki farklı anlam özelliği gösterir:

Görülen (Bilinen) Geçmiş Zaman: Eylemin yapıldığının görüldüğünü ifade etmek için kullanılan geçmiş zaman kipidir.

Bu kipi eki, “-di”dir. “-dı/-di/-du/-dü/ -tı/-ti/-tu/-tü” şeklinde olabilir.

Örnek:

✓ attım, bekledik, sevdiler, indin...

Duyulan (Öğrenilen) Geçmiş Zaman: Eylemin yapıldığının bir başkasından duyulduğunu ifade etmek için kullanılan geçmiş zaman kipidir. Bu kipi eki “-miş”tir. “-mış/ -miş/-muş/-mü” şeklinde de olabilir.

Örnek:

✓ bilmişsin, sormuş, kalmışlar, almışım...

Şimdiki Zaman

- ▶ Şimdiki zaman kipi; fiilin devam ettiğini, hâlâ yapılmakta olduğunu bildirir.
- ▶ Bu kipin eki “-yor”dur. Ayrıca çok fazla kullanılmamakla birlikte “-makta/-mekte” eki de şimdiki zaman eki olarak kullanılmaktadır.

Örnek:

- ✓ gidiyorum, çıkıyor, anlıyorsun, seviyorlar...

Gelecek Zaman

- ▶ Gelecek zaman kipi; gelecekte gerçekleşecek eylemleri ifade etmek için kullanılır. Gelecek zaman, fiile “-acak/-ecek” ekleri getirilerek yapılır.

Örnek:

- ✓ bakacağım, sineceksin, oynayacak, kalacaklar...

Geniş Zaman

- ▶ Geniş zaman kipi, anlam bakımından geçmiş, içinde bulunulan zamanı ve geleceği kapsar. Fiile “-r/-ar/-er/-ir/-ir/-ur/-ür” ekleri getirilir.

Örnek:

- ✓ sezer, akarım, görürler, seversiniz...

Sıra Sende 5

(I) Emine'nin hafızasının çocukluk kısmına ait en silik safha bu İstanbul'a gidiş olabilir. (II) Birkaç köy geçmişler, bir gece bir kasabada aşçıbaşının bildiği bir dükkânın arkasında uyumuşlar, Emine'nin adını hatırlayamadığı bir Karadeniz iskelesinden vapura binmişler. (III) Geceyi güvertede geçirmişler. (IV) Aşçıbaşı, heybesini başının altına koyup uzanır uzanmaz uyumuşlar.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde altı çizili fiil geniş zamanla çekimlenmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

Sıra Sende 6

Aşağıdakilerden hangisinde haber kipi ile çekimlenmiş bir fiil yoktur?

- A) Kardeşinin her istediğini yapmaya çalışır.
B) Gözlerinin içine baka baka yalan söylemiş.
C) Yarın ben de sizinle İzmir'e gideceğim.
D) Yarım saat sonraki uçağa yetişmeliyim.

Etkinlik 4

Aşağıdaki etkinlikte çekimli fiilleri bulup hangi zamanla çekimlendiklerini yazınız.

	Cümleler	Çekimli Fiil	Haber Kipi
a.	Öğretmen pat diye sorunca unuttum bildiklerimi.		
b.	Bu önemli sınava sen de gireceksin gelecek yıl.		
c.	Ben senin kafanı neye taktığını bilirim.		
ç.	Sözlerinin doğruluğunu nihayet anlamış.		
d.	Satışlar böyle giderse dükkân kapanacak.		
e.	Siz bize hangi yüzle açıklama yapıyorsunuz?		
f.	Eminim film herkes tarafından çok beğenilecek.		
g.	Halana da uğramışsınız Nillere giderken.		

Etkinlik 5

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri düşüncenin akışına göre numaralanmış çekimli eylemlerle tamamlayınız.

1. toplanacak

2. anladım

3. söyledi

4. okumuş

5. ağlamışsın

6. bilirsiniz

7. anlatır

8. geliyorsun

9. duymadık

10. tamamlayacaksın

a.	Her şeyin en doğrusunu siz	e.	Biz olanları onlardan hiç böyle
b.	Arkadaşın buradan taşınıncaya çok	f.	Bizimle Keremlere mutlaka sen de
c.	Bu hafta amcamlarda tüm aile	g.	Bugün oturup bütün ödevleri
ç.	Ben senin burada kalmayacağını	ğ.	Ona verdiğim kitabı hemen
d.	Onun anlattıklarının doğru olmadığını	h.	Dedem bize hep güzel masallar

a.

b.

c.

ç.

d.

e.

f.

g.

ğ.

h.

Dilek (Tasarlama) Kipleri

Gereklilik, istek, şart ve emir anlamı taşıyan kiplere **dilek kipi** denir. Dilek kipleri, dört başlık altında incelenebilir.

Gereklilik Kipi

- Bir eylemin yapılması gerektiği anlamını kazandırır. Gereklilik kipi eki “-malı/-meli”dir.

Örnek:

- ✓ koşmalıyım, atmalısın, coşmalı...

İstek Kipi

- Fiile istek anlamı katarak bir dileğin gerçekleşmesinin istendiğini anlatır. İstek kipi eki “-a/-e”dir.

Örnek:

- ✓ yapayım, gelesin, bulalar...

Şart Kipi

- Fiilin gerçekleşmesinin ya da gerçekleşmemesinin bir şarta bağlı olduğunu gösterir. Şart kipi eki “-sa/-se”dir.

Örnek:

- ✓ girsem, inceleysek, görseniz, açsalar...

Emir Kipi

- Emir kipinde yapılması gereken iş, kesin bir biçimde dile getirilir. Emir kipinin eki yoktur, kişi eklerine göre çekimlenir.

Örnek:

- ✓ üşü, oku, kat, bıraksın, atsınlar, gidin...

Uyarı

Emir kipinin 2. tekil kişi çekiminde kip ve kişi ekinin görünmediğini unutmayınız.

Örnek:

- ✓ Bilgisayarı kapat artık.
- ✓ Sabah erken kalk.
- ✓ Kalemleri bana getir.

Sıra Sende 7

Aşağıdakilerin hangisinde dilek kipiyle çekimlenmiş fiil vardır?

- Bu hafta sonu kitaplığını ve odanı düzenlemeyi unutma sakın.
- Kardeşim sen anlatınca konuyu daha iyi anladığını söylüyor.
- Derslerinde büyük ilerleme gösterdiğin için bir ödül hak ediyorsun.
- Kimseyi asla yarı yolda bırakmaz, başladığı işi mutlaka bitirir.

Sıra Sende 8

- Kar yağsa yollar kapanır.
- Bunları yerlerine yerleştir.
- Kitaplara isimlerimizi yazalım.

Numaralanmış cümlelerdeki çekimli fiillerin kipleri aşağıdakilerin hangisinde doğru gösterilmiştir?

	I	II	III
A)	İstek	Emir	Şart
B)	İstek	Şart	Gereklilik
C)	Şart	Gereklilik	İstek
D)	Şart	Emir	İstek

Etkinlik 6

Aşağıdaki tabloda fiillerin kiplerini doğruluk ve yanlışlık açısından değerlendiriniz. Yanlış olanların doğrularını yazınız.

	Fiil	Kip	Doğru/Yanlış
a.	alsak	İstek kipi	
b.	koşma	Emir kipi	
c.	oynamalısınız	Gereklilik kipi	
ç.	yürü	İstek kipi	
d.	kaynatmalısın	Gereklilik kipi	
e.	çizeyim	Şart kipi	
f.	gülme	Emir kipi	
g.	dursanız	İstek kipi	

Etkinlik 7

Aşağıdaki fiillerin hangi kiple çekimlendiğini yazınız.

a. başlayınız		ğ. anlayın	
b. yazmalısınız		h. paylaşalım	
c. istemesinler		ı. gülesiniz	
ç. bilse		i. bilsem	
d. durdurun		j. gitmeliyim	
e. içmeyelim		k. yaz	
f. yüzmeliler		l. izleyin	
g. öğrenseler		m. bakmalılar	

Kişi Eki

- Kişi ekleri, eylemin kim tarafından yapıldığını gösterir ve fiillerde kip eklerinden sonra gelir. Türkçede ben, sen, o; biz, siz, onlar olmak üzere altı kişi vardır.

Örnek:

- ✓ akacak-lar (onlar) ✓ al-sın (o) ✓ buyurunuz (siz)

- Fiillerin çekimlenmesini sağlayan kişi ekleri şunlardır:

I. Tekil Kişi:	Ben (-m/-ım/-im/-um/-üm)	I. Çoğul Kişi:	Biz (-ız/-iz/-uz/-üz/-k)
II. Tekil Kişi:	Sen (-n/-(s)ın/-(s)in/-(s)un/-(s)ün)	II. Çoğul Kişi:	Siz (s)ınız/-(s)iniz/-(s)unuz/-(s)ünüz
III. Tekil Kişi:	O	III. Çoğul Kişi:	Onlar (-lar/ler)

Örnek:

- ✓ bit-miş-sin (II. tekil kişi - sen)
✓ kır-acak-lar (III. çoğul kişi - onlar)

Soru Eki

- Fiiller, kendinden sonra eklenen “mı/mi/mu/mü” soru ekleriyle soru anlamı kazanır. “mı” soru eki, kendinden önce gelen sözcüklerden ayrı, kendinden sonra gelen eklerle ise bitişik yazılır.

Örnek:

- ✓ Gelir misiniz? ✓ Kediye mama verecek misin? ✓ Vaz mı geçtiler?

Uyarı

Soru eki soru anlamı dışında (pekiştirme, zaman vb.) kullanıldığında da ayrı yazılır.

Sıra Sende 9

Bu gereksiz tartışmayı bitirin lütfen.

Bu cümledeki altı çizili fiilin kip ve kişisi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Emir kipi - 2. çoğul kişi
B) İstek kipi - 2. çoğul kişi
C) Gereklilik - 3. çoğul kişi
D) Şart - 2. çoğul kişi

Sıra Sende 10

Aşağıdakilerden hangisinde “bak-” fiili geniş zaman, 2. tekil kişiye göre soru anlamında çekimlenmiştir?

- A) bakar mısın?
B) bakıyor musun?
C) bakar mısınız?
D) baktın mı?

- Haber ve dilek kiplerinin olumlu ve olumsuz çekimleri aşağıdaki gibidir.

Uyarı

Geniş zamanın olumsuz çekiminde “-r/-ar/-er/-ır/-ir/-ur/-ür” ekleri görülmez. Geniş zamanın olumsuz çekiminde “-maz/-mez” eki kullanılır. I. tekil ve çoğul kişiler “-ma/-me” ekiyle olumsuz hâle getirilir.

Haber (Bildirme) Kiplerinin Olumlu Çekimleri

	Duyulan-Öğrenilen Geçmiş Zaman	Görülen Geçmiş Zaman	Şimdiki Zaman	Gelecek Zaman	Geniş Zaman
I. Tekil Kişi	Düşünmüşüm	Düşündüm	Düşünüyorum	Düşüneceğim	Düşünürüm
II. Tekil Kişi	Düşünmüşsün	Düşündün	Düşünüyorsun	Düşüneceksin	Düşünürsün
II. Tekil Kişi	Düşünmüş	Düşündü	Düşünüyor	Düşünecek	Düşünür
I. Çoğul Kişi	Düşünmüşüz	Düşündük	Düşünüyoruz	Düşüneceğiz	Düşünürüz
II. Çoğul Kişi	Düşünmüşsünüz	Düşündünüz	Düşünüyorsunuz	Düşüneceksiniz	Düşünürsünüz
III. Çoğul Kişi	Düşünmüşler	Düşündüler	Düşünüyorlar	Düşünecekler	Düşünürler

Haber (Bildirme) Kiplerinin Olumsuz Çekimleri

	Duyulan Geçmiş Zaman	Görülen Geçmiş Zaman	Şimdiki Zaman	Gelecek Zaman	Geniş Zaman
I. Tekil Kişi	Düşünmemişim	Düşünmedim	Düşünmüyorum	Düşünmeyeceğim	Düşünmem
II. Tekil Kişi	Düşünmemişsin	Düşünmedin	Düşünmüyorsun	Düşünmeyeceksin	Düşünmezsin
III. Tekil Kişi	Düşünmemiş	Düşünmedi	Düşünmüyor	Düşünmeyecek	Düşünmez
I. Çoğul Kişi	Düşünmemişsiz	Düşünmedik	Düşünmüyoruz	Düşünmeyeceğiz	Düşünmeyiz
II. Çoğul Kişi	Düşünmemişsiniz	Düşünmediniz	Düşünmüyorsunuz	Düşünmeyeceksiniz	Düşünmezsiniz
III. Çoğul Kişi	Düşünmemişler	Düşünmediler	Düşünmüyorlar	Düşünmeyecekler	Düşünmezler

Dilek Kiplerinin Olumlu Çekimleri

	İstek kipi	Şart kipi	Gereklilik kipi	Emir kipi
I. Tekil Kişi	Düşüneyim	Düşünsem	Düşünmeliyim	-
II. Tekil Kişi	Düşünesin	Düşünsen	Düşünmelisin	Düşün
III. Tekil Kişi	Düşüne	Düşünse	Düşünmeli	Düşünsün
I. Çoğul Kişi	Düşünelim	Düşünsek	Düşünmeliyiz	-
II. Çoğul Kişi	Düşünesiniz	Düşünseniz	Düşünmelisiniz	Düşünün
III. Çoğul Kişi	Düşüneler	Düşünseler	Düşünmeliler	Düşünsünler

Dilek Kiplerinin Olumsuz Çekimleri

	İstek kipi	Şart kipi	Gereklilik kipi	Emir kipi
I. Tekil Kişi	Düşünemeyeyim	Düşünmesem	Düşünmemeliyim	-
II. Tekil Kişi	Düşünemeyesin	Düşünmesen	Düşünmemelisin	Düşünme
III. Tekil Kişi	Düşünemeye	Düşünmese	Düşünmemeli	Düşünmesin
I. Çoğul Kişi	Düşünemeyelim	Düşünmesek	Düşünmemeliyiz	-
II. Çoğul Kişi	Düşünemeyesiniz	Düşünmeseniz	Düşünmemelisiniz	Düşünmeyin
III. Çoğul Kişi	Düşünemeyeler	Düşünmeseler	Düşünmemeliler	Düşünmesinler

Sıra Sende 11

“Gelmesek” fiili ile ilgili,

- Olumsuz fiildir.
- Birinci çoğul kişi ile çekimlenmiştir.
- İstek kipi ile çekimlenmiştir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III
C) I ve II D) II ve III

Sıra Sende 12

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde fiil farklı bir kişi ekiyle çekimlenmiştir?

- A) Okul çıkışı birlikte sinemaya gittik.
B) Akşama yemeğe bize gelirsiniz.
C) Bugün evi bir güzel temizleyelim.
D) Her gün kitap okumalıyız.

Etkinlik 8

Aşağıdaki tabloda yer alan tespitlerin doğruluğunu örnekteki gibi değerlendiriniz. Doğru ise kutucuğa “✓” sembolü, yanlışsa “X” sembolü yazınız.

	Cümleler	Çekimli Fiil	Kip	Değerlendirme
a.	Öğleden sonra havuzda bir saat yüz.	yüz	Dilek	
b.	Dikkat etmezsen belgeler karışır.	karışır	Haber	
c.	Yarın toplantı için İstanbul’a gidiyorum.	gidiyorum	Dilek	
ç.	Bu yol şehrin girişinde tenhalaşır.	tenhalaşır	Haber	
d.	İstanbul’da martıları simitle besleyelim.	besleyelim	Haber	

Etkinlik 9

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri yay ayraç içindeki fiilin kip ve kişisine göre tamamlayınız.

a. Öğretmenin sorusunu dikkatle (dinlemek fiili, 3. tekil şahıs, görülen geçmiş zaman)	g. Kitapları raflara (dizmek fiili, 3. çoğul kişi, şimdiki zaman)
b. Tepenin ardındaki göl dün gece (donmak fiili, 3.tekil şahıs, duyulan geçmiş zaman)	ğ. Piknikte güzel güzel (oynamak fiili, 2.tekil kişi, emir kipi)
c. Bu yaz daha büyük bir bisiklet (almak fiili, 1. tekil şahıs, gelecek zaman)	h. Keşke yarın bize (gelmek fiili, 2. çoğul kişi, şart kipi, olumsuz)
ç. Bu ürün güneşten (etkilenmek fiili, 3.tekil şahıs, geniş zaman, olumsuz)	ı. Bu tabletin şarjını (doldurmak fiili, 1. tekil kişi, gereklilik kipi)
d. Onunla elbet bir gün (karşılaşmak fiili, 2. tekil şahıs, gelecek zaman)	î. Bir saate durakta (olmak fiili, 1. tekil kişi, istek kipi)
e. Otobüsü kaçırınca davete (gecikmek fiili, 3. çoğul şahıs, görülen geçmiş zaman)	j. Kedileri sabah erkenden (beslemek fiili, 3. tekil kişi, gelecek zaman)
f. Rehberi takip edip meydana (ulaşmak fiili, 2. çoğul şahıs, gelecek zaman)	k. Babamla çarşı pazar (gezme fiili, 1. çoğul kişi, görülen geçmiş zaman)

Etkinlik 10

Aşağıdaki cümlelerde geçen fiillerin kip ve kişisini tabloya örnekteki gibi “+” ile işaretleyiniz.

a.	Dün seni okul bahçesinde görmüşler.
b.	İzninizle size olayın aslını biz anlatalım.
c.	Sen de herkesi mutlu etmeye çalışırsın.
ç.	Keşke havalara hep böyle güzel olsa.
d.	Bazı soruların yanına işaret koyuyoruz.
e.	Her gün en az bir saat kitap okumalısınız.
f.	Konunun bazı yerlerini iyi anlamadım.

	KİP									KİŞİ					
	Haber Kipleri					Dilek Kipleri				Tekil			Çoğul		
	Görülen Geçmiş Zaman	Öğrenilen Geçmiş Zaman	Şimdiki Zaman	Gelecek Zaman	Geniş Zaman	Gereklik Kipi	Şart Kipi	İstek Kipi	Emir Kipi	1. Tekil Kişi Eki	2. Tekil Kişi Eki	3. Tekil Kişi Eki	1. Çoğul Kişi Eki	2. Çoğul Kişi Eki	3. Çoğul Kişi Eki
a.		+													+
b.															
c.															
ç.															
d.															
e.															
f.															